

Reflexions sobre la vigència de la història local

Josep Fontana destaca la vitalitat de la història local i alerta sobre la limitació en la difusió d'aquests tipus de recerques, bàsiques per construir una veritable història de Catalunya.

JOSEP FONTANA

Catedràtic d'Història de la Universitat Pompeu Fabra, i fins fa poc director de l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives. Especialista en història econòmica i història contemporània, ha destacat per les seves aportacions als debats d'historiografia.

Penso que el que anomenem tradicionalment "història local" ha fet un avenç considerable en les darreres dècades. Un avenç lligat, per una banda, a l'existència d'una nova generació d'historiadors formats en les universitats catalanes que han vingut a ocupar el lloc dels vells erudits locals, que van fer una feina meritòria, però que tenien l'inconvenient de treballar aïllats del context universitari. Ha estat molt important, també, l'estímul dels centres d'estudis, que han aconseguit canalitzar recursos cap a la publicació de fonts i de treballs de recerca. El resultat d'aquesta combinació em sembla que s'evidencia clarament en el cabal de noves publicacions aparegudes a localitats com Sabadell, Igualada, Reus o Girona, o bé editades per centres com, per mencionar-ne un sol exemple, el Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat. A tot això cal afegir la tasca de relació que ha efectuat la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana.

Al costat d'aquesta valoració positiva cal esmentar, però, les dificultats que encara es presenten per a la difusió d'aquests treballs de recerca, que són allò que explica que les aportacions d'aquesta nova "història local" no es-

tiguin adequadament integrades en les síntesis d'història de Catalunya. Les edicions fetes per entitats locals són sovint de difícil accés, ja que no arriben als canals de distribució de les llibreries més enllà del seu àmbit

**«Només una història
capaç d'assolir
una percepció global
podrà anomenar-se
legítimament història
de Catalunya»**

estricte. No hi fa res que puguis arribar a assabentar-te de l'aparició d'un llibre que pot interessar-te a través d'una tasca meritòria com la dels PLECS de L'AVENÇ si no tens on adreçar-te per veure'l i, eventualment, adquirir-lo. Això fa que no solament no ens arribin estudis monogràfics valuosos, sinó obres que són d'un abast general però que han estat publicades per entitats locals, com, per posar també un sol exemple, s'esdevé amb la *Historia de la guerra civil de los siete años, 1933-*

1840 d'Antoni de Bofarull, editada per l'Associació d'Estudis Reusencs, que és una peça essencial per a la història de la primera guerra carlina a Catalunya.

Resoldre una situació com aquesta no hauria de ser difícil. El cost econòmic de mantenir una llibreria a Barcelona –com a inici del que podria després fer-se a d'altres llocs amb la col·laboració de diputacions i ajuntaments– que pogués servir d'aparador i distribuïdora d'aquestes publicacions –on els centres poguessin fer un dipòsit d'uns quants exemplars– seria segurament molt menor que el de qualsevol dels festivals culturals que s'organitzen amb recursos públics, i els lectors potencials tindrien la possibilitat de conèixer una recerca que, mancada de difusió, resta avui fora del seu abast.

Potser seria hora que comencéssim a adonar-nos que si volem una història que no sigui solament la dels dirigents polítics, que copsi la realitat de la vida d'un país, necessitem cercar el batec d'aquesta vida pertot. Que no hem de confondre una certa història localista, que veia només el territori que es contempla des del seu campar, amb allò que continuem anomenant impròpiament "història local", quan és en realitat la història de Catalunya percebuda des de llocs diversos del territori, des de diversos nivells de la societat. Que, per tal d'entendre què ha passat a Catalunya, no basta amb la percepció del que s'ha esdevingut a Barcelona –una Barcelona reduïda, pel que fa al segle XX, a poc més que la plaça de Sant Jaume–, sinó que hem de poder contemplar els esdeveniments des de Girona, Lleida, Valls o Balaguer, des de les terres de l'Ebre o des d'Osona.

Només una història capaç d'assolir una percepció global podrà anomenar-se legítimament història de Catalunya. Per aconseguir fundar-la ens cal portar els corrents dispersos del que encara anomenem "història local" cap al curs principal.